

Prosjekt:
Nye vurderingsformer i klinisk praksis

Revidering og kvalitetssikring av veileder til vurdering av studenter i
kliniske studier

Master i spesialsykepleie,
anestesi-, barne-, intensiv- og operasjonssykepleie (ABIO)
UiA

Prosjektleder
Ellen Benestad Moi
Førstelektor og intensivsykepleier
Institutt for helse- og sykepleievitenskap
Fakultet for Helse- og idrettsvitenskap
UiA

Sluttrapport
21.06.21

Ellen Benestad Moi

1. Kort oppsummering

Hensikten med prosjektet var å revidere og kvalitetssikre supplerende verktøy til bruk i veiledning og vurdering av praktiske studier for masterstudenter i spesialsykepleie. Ønsket var å omsette allerede eksisterende kunnskap i praksis – ikke utvikle ny teoretisk kunnskap. Det skulle i tillegg gjennomføres følgeforskning der hensikten var å få erfaring med prosess og anvendelse av «Modell for kvalitetsforbedring» (Konsmo et al., 2015).

Resultat

De reviderte og kvalitetssikrede verktøyene ble tatt i bruk fra uke 10, 2021 i praktiske studier i Master i spesialsykepleie. Datasamlingen til følgeforskningen er gjennomført, og resultater vil foreligge i løpet av våren 2022.

Bakgrunn

Kunnskap og systematisk kvalitetsarbeid skal inngå i alle helse- og sosialfaglige utdanninger, og både programplaner og læringsutbytter må synliggjøre pasientsikkerhet og kvalitetsarbeid (NOU 11, 2015). Helsemyndighetenes overordnede mål med økt satsning på pasientsikkerhet og ikke-tekniske ferdigheter (Meld. St. 10, 2012–2013; Meld. St. 11, 2015–2016) var bakgrunnen for prosjektet.

Ikke-tekniske ferdigheter (ITF), som dette prosjektet har valgt å innføre, kan defineres som kognitive, sosiale og interprofesjonelle ferdigheter som sammen med tekniske ferdigheter bidrar til å håndtere oppgaver på en effektiv og sikker måte (Flynn, Sandaker, & Ballangrud, 2017). Ferdighetene blir inndelt i fire kategorier som omhandler situasjonsbevissthet, beslutningstaking, oppgaveløsning og teamarbeid.

2. Gjennomføringen

Gjennomføringen av prosjektet har tatt utgangspunkt i «Modell for kvalitetsforbedring» (Konsmo et al., 2015). De fem trinnene består av å forberede, planlegge, utføre, evaluere og følge opp. Prosjektgruppen har gjennomført de tre første fasene, og delvis planlagt de siste fasene om å evaluere og følge opp. Prosjektet varte fra 11.09.2020 – 11.01.2021.

Fase 1: Forberede

Det ble kartlagt en felles erkjennelse av behovet for å implementere ikke-tekniske ferdigheter i eksisterende vurderingsverktøy, både fra lærere i masterprogrammet ved UiA, samt praksisveiledere og ledere fra de ulike spesialavdelingene ved Sørlandet Sykehus HF (SSHF), der studentene har praksis.

Forbedringsarbeidet ble forankret og organisert etter UiA sin strategiplan som trekker frem betydningen av et tett samarbeid og nettverksbygging med samfunnsaktører, i dette tilfelle praksisfeltet (SSHF). Prosjektet har vært et samarbeidsprosjekt mellom vitenskapelige tilsatte/lærere

tilknyttet masterprogrammet i spesialsykepleie fra UiA, studenter i spesialsykepleie fra kull -20, samt spesialsykepleiere/praksisveiledere fra SSHF, Kristiansand og Arendal.

Prosjektgruppen har bestått av:

UiA	SSHF
Jørn Hustad (førstelektor/lærer anestesi)	Arild Storaker (anestesisykepleier)
Gunhild Marthinsen (universitetslektor/stipendiat/lærer barn)	Åse Ribe Johnsen (barnesykepleier)
Ellen Benestad Moi (prosjektleder, førstelektor/lærer intensiv)	Terje Håkon Kvarsnes (intensivsykepleier)
Linda Mihaila Hansen (førstelektor/lærer operasjon)	Björg Holm (operasjonssykepleier)
Isabelle Harispuru (masterstudent, anestesisykepleie)	
Borghild Lohndal Tønnessen (masterstudent, intensivsykepleie)	
Følgforskning	
Gunvor Andresen (universitetslektor/lærer, følgforskning)	
Sylvi Flateland (dosent/lærer, følgforskning)	

Før første møte sendte prosjektleder forskningsartikler om ikke-tekniske ferdigheter, samt oversikt over ulike styringsdokumenter som Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (Kunnskapsdepartementet, 2011), Forskrift om krav til mastergrad (Kunnskapsdepartementet, 2005), samt ulike vurderingsskjema og studie- og emnebeskrivelser ved UiA til deltagerne i prosjektgruppen. Felles dokumenter ble lagret i Teams, og alle prosjektdeltagerne fikk tilgang.

Fase 2: Planlegge

I første møte, 11. september 2020, ble det gjennomgått bakgrunn for prosjektet, hensikt, mål og styrende dokumenter som prosjektgruppen måtte ta hensyn til i revidering av nye vurderingsskjema. Alle deltagernes ønsker og behov om hva som var viktig at det nye vurderingsskjemaet skulle ivareta ble kartlagt. Prosjektleder laget sakslister, sendte ut møteinnkallelser, ledet møter og førte referat og har ferdigstilt sluttrapporten.

Det ble enighet om at vi skulle implementere de ikke-tekniske ferdighetene i eksisterende dokumenter, og tidsfristen for ferdig produkt ble satt til uke 11, 2021. Det var også viktig å lage en plan for implementering av sluttproduktet.

Utvikling av forbedringstiltak foregikk i fem møter med alle i prosjektgruppen tilstede. Der bestemte vi i fellesskap de store linjene for arbeidet videre.

Læringsfokus i emnehefter

Det var viktig at vurderingsverktøyet skulle ivareta at studentene oppnådde læringsutbyttene.

Læring som begrep ble diskutert, spesielt andragogikk, og det ble viktig å legge til rette for et sosiokulturell læringsmiljø og ivareta refleksjon i læringen (Knowles, 1988; Schön, 2001). Studentene skulle ikke få en opplevelse av en daglig eksamen/vurdering fra veileder med å få en poengskår. Maktforhold skulle ikke prege veiledning og evaluering, og den objektive vurderingen av adferd skulle ta utgangspunkt i spørsmål som fordret til refleksjon.

Dette resulterte i at emneheftene for hver spesialitet ble revidert (Vedlegg 1-4). De nye emneheftene beskriver sosiokulturell læring, andragogikk – hvordan voksne lærer, og har eksempler på hvordan veileder og studenter kan anvende reflekterende spørsmål for å synliggjøre både kunnskap og ikke-tekniske ferdigheter. Emneheftene er planlagt å være et transparent arbeidsredskap både for studenter, veiledere og lærere.

Utarbeiding av ITF-skjema

Ved gjennomgang av ulike ITF-skjema fra anestesi, operasjon og intensiv ble det enighet om at de fire kategoriene fra anestesi skulle danne grunnlaget for alle spesialiteter, men at det skulle tilpasses hver spesialitet (Fletcher et al., 2003; Flynn et al., 2017).

Det ble også enighet om at ITF-skjema skulle brukes som et vedlegg til de eksisterende vurderingsskjemaene der læringsutbytter er førende. Begrepsbruk fra ITF-skjemaene skulle anvendes for å tydeliggjøre og beskrive bedre adferd og egenskaper. I senere møter ble det enighet om lik layout og ordbruk i underoverskrifter for å gjøre de nye ITF-skjemaene så like som mulig. Arbeidet har resultert i fire ulike ITF-skjema – ett for hver spesialitet (se vedlegg 5-8). Dette blir brukt som vedlegg til eksisterende vurderingsskjema der læringsutbyttene beskrives. ITF-skjemaene følger studenten gjennom tre praksisperioder i hele masterprogrammet sammen med reviderte oversikter og sjekklister for aktuelle læresituasjoner i spesialavdelingene.

Arbeidet med å tilpasse ITF-skjemaet til hver spesialitet ble organisert i mindre arbeidsgrupper. Hver spesialitet hadde cirka to-tre slike møter.

Lommekort

Det var ønskelig med et lommekort til studenter og praksisveiledere som ga en kort oversikt over kategoriene i ITF-skjemaet, og en oversikt over

hjelpespørsmål til bruk i daglig veiledning. Dette har kommunikasjonsavdelingen ved UiA hjulpet med å utforme, men pga ulike omstendigheter ble arbeidet forsinket, og nye lommekort vil foreligge først i uke 39, 2021. (Kunnskapsdepartementet, 2005)

Fase 3: Utføre

Denne fasen besto i å planlegge og prøve ut nye styrende dokumenter.

Implementering

Da alle skjema var ferdigstilt ble det planlagt et praksisveilederseminar og et seminar for studentene der ikke-tekniske ferdigheter og nye vurderingsskjema ble introdusert og forklart. Det er av vesentlig betydning at ikke skjema benyttes som et absolutt mål for hva studentene skal mestre, men som et bilde på hvordan en erfaren spesialsykepleier med praktisk trening kan fungere optimalt. Lærerne var tilstede ved begge seminarene, og hadde alle roller i å undervise og veilede i bruken av de ikke-tekniske ferdigheten innenfor aktuell spesialitet. Både nye praksisveiledere og studenter mottok skjemaene om ikke-tekniske ferdigheter med begeistring, og skjemaene ble tatt i bruk fra uke 10, 2021 i praktiske studier.

Fase 4 og 5: Evaluere og følge opp

Det er ønskelig å evaluere implementering av ikke-tekniske ferdigheter i 4. semester for kull -20, våren 2022. Målgruppen er både studenter, praksisveiledere og lærere. Det ble ikke bestemt hvem som skal utføre evalueringene.

Det ble foreslått et kvalitativt design med fokusgruppeintervju

- av veiledere i praksis (gjennomføres i eksisterende veiledningsgrupper)
- av studenter (gjennomføres på en obligatorisk praksisteoridag)
- av lærere – gjennomføres eventuelt av de som hadde ansvar for følgeforskningen eller andre

Gjennomføring av et slikt forskningsprosjekt vil kreve finansiering i form av intern FoU-tildeling eller annen finansiering. Det ble i prosjektperioden ikke tatt stilling til om evalueringen skulle danne grunnlag for forskningsartikler, eller om fremtidige masterstudenter kan være med å analysere resultatene til sine masteroppgaver. En annen mulighet kan være at en stipendiat innen spesialsykepleie kan knyttes til det pedagogiske opplegget i masterprogrammet i spesialsykepleie.

Eventuelle justeringer etter evalueringene og videreføring av prosjektet gjøres i samarbeid mellom lærere og programansvarlig for

masterprogrammet. Ved behov for videre arbeid må det vurderes nye kvalitetsprosjekt.

Følgforskning

Det er utført fokusgruppeintervju av prosjektgruppen rett før oppstart og rett etter avslutning av prosjektet. Hensikten har vært å få frem deltagernes erfaring av prosessen og anvendelse av «Modell for kvalitetsforbedring». Resultatene er under analyse. Det legges til rette for at resultatene fra følgeforskningen kan bli presentert som fagartikkel eller poster på ulike konferanser.

3. Endringer og/eller eventuelle avvik

Det ble store forsinkelser med oppstart av prosjektet pga utfordringer i å få studentdeltagere og Covid-19 situasjonen. Men, da først prosjektgruppen ble etablert gikk fremdriften etter planen. Flere planlagte fysiske møter har blitt avholdt på Zoom pga smittevernregler. Det har vært en fordel at vi fikk møte hverandre fysisk de første prosjektmøtene. Rapportskrivningen og resultater fra følgeforskningen har blitt forsinket pga Covid-19 situasjonen.

4. Økonomi

Prosjektet var budsjettert med totalt 230.000 kr (200.000 fra Program for utdanningskvalitet og 30.000 overført fra Pronett, et prosjekt til Linda Mihaila Hansen).

Per 21.06.21 er det igjen 8181 kr ifølge økonomiansvarlig ved Fakultet for Helse og idrettsvitenskap. Dette er utgifter som var budsjettert til trykking av lommekort og møtekostnader (bevertning).

På grunn av pandemien ble flere prosjektmøter gjennomført digitalt uten bevertning. Det er derfor avtalt en felles lunsj for prosjektgruppen når smittevernhensyn tillater det for å avslutte prosjektet og takke for innsatsen. Instituttleder ved Institutt for helse- og sykepleievitenskap har gitt lovnader om å dekke eventuelle merkostnader til trykking av lommekort.

Referanser

- Fletcher, G., Flin, R., McGeorge, P., Glavin, R., Maran, N., & Patey, R. (2003). Anaesthetists' Non-Technical Skills (ANTS): evaluation of a behavioural marker system. *British Journal of Anaesthesia*, 90(5), 580-588. doi:10.1093/bja/aeg112
- Flynn, F. M., Sandaker, K., & Ballangrud, R. (2017). Aiming for excellence – A simulation-based study on adapting and testing an instrument for developing non-technical skills in Norwegian student nurse anaesthetists. *Nurse Education in Practice*, 22, 37-46. doi:10.1016/j.nepr.2016.11.008
- Knowles, M. S. (1988). *The modern practice of adult education : from pedagogy to andragogy* (Rev. and updated. ed.). Englewood Cliff, N.J: Cambridge Adult Education.
- Konsmo, T., De Vibe, M., Bakke, T., Udness, E., Eggesvik, S., Nordheim, G., . . . Vege, A. (2015). Modell for kvalitetsforbedring: utvikling og bruk av modellen i praktisk forbedringsarbeid ; A model for quality improvement: development and use in practical improvement work. Retrieved from <https://www.fhi.no/publ/2015/modell-for-kvalitetsforbedring--utvikling-og-bruk-av-modellen-i-praktisk-fo/>
- Kunnskapsdepartementet. (2005). FOR-2005-12-01-1392 Forskrift om krav til mastergrad. Retrieved from <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-01-1392>
- Kunnskapsdepartementet. (2011). Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). Retrieved from <http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Kompetanse/NKR2011mvedlegg.pdf>
- Meld. St. 10. (2012–2013). *God kvalitet – trygge tjenester – Kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgstjenesten*. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-10-20122013/id709025/>
- Meld. St. 11. (2015-2016). *Nasjonal helse- og sykehusplan (2016–2019)*. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-11-20152016/id2462047/>
- NOU 11. (2015). *Med åpne kort*. Helse- og omsorgsdepartementet Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-11/id2459861/>
- Schön, D. A. (2001). *Den reflekterende praktiker: hvordan professionelle tænker, når de arbejder*. Århus: Klim.